

АНАЛИЗА ПОВРЕДА НА РАДУ РАДНИКА МУП-а РС У 2012. ГОДИНИ И У КОМПАРАЦИЈИ СА 2004. ГОДИНОМ

Снежана Трнинић-Ђаковић

Јединица за здравствену превентиву радника МУП-а РС, Бања Лука, РС

Апстракт: Професионални трауматизам, особито код послова са повећаним ризиком, има значајно учешће у морбидитетном апсентизму и инвалидитету радника. Циљ рада је да се анализом повреда на раду сагледају фактори ризика повређивања и њихов утицај на здравствено стање радника, као и да се сагледа да ли се евиденција повреда на раду обавља у складу са законским прописима. Испитиване су повреде на раду радника МУП-а РС у 2012. години, а на основу анализе 92 извјештаја о повредама на раду, као и података о боловањима радника. Просјечна стопа инциденције повреда на раду је ниска (1,4%), али четвороструко већа код радника на полицијским пословима него код осталих радника (1,6% : 0,4%). И учешће повреда на раду радника на полицијским пословима у укупном броју ових повреда је значајно веће од њиховог учешћа у укупном броју запослених радника МУП-а (92,4% : 7 6,5%). Најчешће су се повреде на раду дешавале у јулу (16,3%), уторком (25,0%), у 19.00 h (9,8%) и 8 сати након почетка рада (20,7%). Већином је повређивана само једна особа (90,2%), а скоро сваки други повријеђени (45,6%) је био у доби од 30 до 39 година старости. Повреде верификоване као повреде на раду већином су се и дешавале на самом радном мјесту (75 или 81,5%), и то скоро све код радника на полицијским пословима, осим једне повреде код радника на осталим пословима. Анализирањем повреда радника на полицијским пословима задобијених на радном мјесту, нађено је да је чак скоро свака друга (њих 36 или 48,6%) задобијена на обавезном физичком тренингу СФО, физичким или оружаном нападом задобијено је 17,6%, а у саобраћајним незгодама 8,1% повреда. Подаци указују на висок професионални ризик радника на полицијским пословима, за разлику од радника на осталим пословима код којих уопште нису биле евидентирани ове врсте повреда. Ходање по..., удар о..., удар са... (42,4%) је најчешћи начин настанка повреде, а потом пад лица (34,8%) и претерано напрезање или погрешни покрети (21,7%). Најчешће су повређивани доњи (54,6%) и горњи (26,8%) екстремитети, па глава и врат (14,4%). По основу природе повреда најчешће су дисторзије (37,0%), потом контузије (29,0%) и фрактуре (19,0%).

Извјештаји о повредама на раду попуњавани су најчешће у периоду до десет дана након повреде (67,4%), и превасходно од стране породичних доктора (88,0 %). Уочена је несагласност између података о броју радника одсутних с посла због повреда на раду и броја попуњених извјештаја о повредама на раду. Од укупног броја попуњених извјештаја о повредама на раду, у 13,0% случајева уопште није било евидентирано боловање, а у 48,9 % случајева боловање је вођено као повреда ван рада. Не само да постоји несклад између попуњавања извјештаја о повреди на раду и евиденције о боловању радника, што указује на недовољну едукованост за евидентирање ових повреда, већ су констатовани и случајеви у којима постоје основане сумње да се ради о злоупотреби попуњавања извјештаја о повреди на раду. Потребно је предузети мјере за рјешавање уочених проблема у верификовању, праћењу и превенцији професионалног трауматизма. Поређењем резултата у 2012. години са резултатима из 2004. године, констатује се већа просјечна старост повријеђених радника МУП-а (38,50±7,81 година : 34,20±8,59 година); повећан број повреда на раду (стопа инциденције повреда на раду 1,4 : 1,0), особито полицијских службеника (инциденција повреда на раду код групе полицијских службеника четвороструко већа него код групе осталих радника у 2012. години, за разлику од 2004. године, када је била двоструко већа); веће учешће повреда полицијских службеника у укупном броју повреда на раду (92,4 : 87,3%), веће учешће повреда на раду полицијских службеника задобијених на СФО (48,6 : 31,6%) и нападом од стране другог лица (17,6 : 13,9%). У односу на 2004. годину, смањено је учешће повреда полицијских службеника у саобраћајним незгодама (8,1 : 10,1%). У 2012. години повреде су биле теже, најчешће дисторзије, за разлику од контузија у 2004. године. У 2012. години у 13,0% случајева уопште није било евидентирано боловање, док је у 2004. години оно било нађено код 29,1% случајева. Имајући у виду обим и тежину повреда задобијених на раду у 2012. години у односу на 2004. годину, констатује се повећање професионалног трауматизма полицијских службеника, али и мањи број уочених неправилности у евиденцији повреда на раду и боловања радника.

Кључне ријечи: фактори ризика полицијских послова, евиденција повреда на раду

УВОД

Послови у МУП-у су веома сложени и захтјевни, а дијеле се на полицијске послове, које обављају овлаштена службена лица, односно полицијски службеници, и остале послове, које обављају државни службеници и намјештеници. (1) Будући да су, обављајући полицијске послове, радници

Анализа повреда на раду радника муп-а рс у 2012. години и у компарацији...

изложени догађајима у којима постоји опасност од повређивања и могли би да буду угрожени њихов живот и здравље, полицијски послови припадају пословима с повећаним ризиком и због тога се стаж осигурања рачуна у увећаном трајању (бенефицирани радни стаж). (2)

Повреду на раду, према дефиницији у законодавству, представља свака повреда радника која се догодила у просторној, временској и узрочној повезаности са обављањем посла по основу кога је радник осигуран, проузрокована непосредним и краткотрајним механичким, физичким или хемијским дјеловањем, наглим промјенама положаја тијела или другим промјенама физиолошког стања организма. (3) Ове повреде су неминован пратилац рада и имају значајно учешће у боловањима и инвалидитету радника, особито код послова са повећаним ризиком. (4) Праћење и анализа повреда на раду је веома значајно за сагледавање обима и врсте повреда, њиховог утицаја на здравствено стање радника, али и за спровођење превентивних активности на очувању радне способности радника. (5)

ЦИЉ РАДА

Циљ рада је да се анализом повреда на раду сагледају фактори ризика повређивања и њихов утицај на здравствено стање радника, као и да се сагледа да ли се евиденција повреда на раду обавља у складу са законским прописима.

МЕТОДОЛОГИЈА РАДА

Испитивање је извршено на основу података из документације Јединице за здравствену превентиву МУП-а РС, а по методологији усвојеној у Институту медицине рада „Др Д. Карајовић“ из Београда. (6) Анализирани су подаци из 92 извјештаја о повреди на раду радника МУП-а РС из 2012. године, који су достављени у архиву Јединице, као и подаци о боловањима радника из персоналних листинга боловања радника, који се попуњавају у Јединици на основу података које континуирано достављају све надлежне организационе јединице министарства по основу хранаринских дознака о боловањима радника. (7) Према условима рада радници су, у смислу одредаба Закона о унутрашњим пословима (1), сврстани на раднике на полицијским пословима и раднике на осталим пословима.

Просјечна старост повријеђених радника МУП-а била је $38,50 \pm 7,81$ година, радника на полицијским пословима $37,50 \pm 7,20$ година, а код радника на осталим пословима $50,20 \pm 4,95$ година. Анализирана је структура повријеђених по врсти послова које обављају, врсти активности при настанку повреде, начину настанка повреде, врсти повреде, локализацији повреде, старости повријеђених, времену настанка повреде, као и подаци

о врсти службе и времену попуњавања извјештаја о повреди на раду, евидентирању и начину евидентирања боловања повријеђених.

Резултати анализе повреда на раду у 2012. години упоређени су са резултатима анализе повреда на раду радника МУП-а РС из 2004. године (4).

РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА

У 2012. години у Министарству унутрашњих послова су била запослена 6.784 радника, од чега 5.190 (76,5%) радника на полицијским пословима, а 1.594 (23,5%) радника на осталим пословима. У архиву Јединице за здравствену превентиву укупно су била достављена 92 попуњена обрасца извјештаја о повреди на раду радника Министарства у 2012. години, од чега 85 (или 92,4%) случајева код радника на полицијским пословима, а 7 (или 7,6%) код радника на осталим пословима (табела бр. 1).

ПОВРЕДЕ НА РАДУ РАДНИКА МУП-а РС У 2012. ГОДИНИ У ОДНОСУ НА ЗАПОСЛЕНЕ РАДНИКЕ ПРЕМА ВРСТИ ПОСЛА

Табела бр.1

ВРСТА ПОСЛОВА	ЗАПОСЛЕНИ РАДНИЦИ		ПОВРЕДЕ НА РАДУ	
	број	%	број	%
Полицијски послови*	5.190	76,5	85	92,4
Остали послови	1.594	23,5	7	7,6
УКУПНО	6.784	100,0	92	100,0

*Полицијски послови – послови овлашћених службених лица

ИНЦИДЕНЦИЈА ПОВРЕДА НА РАДУ РАДНИКА МУП-а РС У 2012. ГОДИНИ

Табела бр.2

ВРСТА ПОСЛОВА	БРОЈ ЕКСПОНИРАНИХ РАДНИКА	БРОЈ ПОВРЕДА НА РАДУ	СТОПА ИНИЦИДЕНЦИЈЕ ПОВРЕДА НА РАДУ
Полицијски послови*	5.190	85	1,6
Остали послови	1.594	7	0,4
УКУПНО	6.784	92	1,4

* полицијски послови – послови овлашћених службених лица

Анализа повреда на раду радника муп-а рс у 2012. години и у компарацији...

Иако је просјечна стопа инциденције повреда на раду била ниска (1,4%), она је четвороструко већа код радника који раде на полицијским пословима (1,6% : 0,4%) (табела бр. 2). (6)

И учешће повреда на раду радника на полицијским пословима у укупном броју повреда на раду је значајно веће од учешћа ових радника у укупном броју запослених у МУП-у (92,4% : 76,5) (табела бр. 1), што указује на то да су полицијски послови обиловали са више ризика за професионални трауматизам.

ПОВРЕДЕ НА РАДУ РАДНИКА МУП-а РС У 2012. ГОДИНИ ПО МЈЕСТУ НАСТАНКА ПОВРЕДЕ И ВРСТИ ПОСЛОВА

Табела бр.3

	НА РАДНОМ МЈЕСТУ					ВАН РАДНОГ МЈЕСТА* (на путу од стана до посла и друго)				
	На СФО**	Физич/ оруж. напад	Саобраћ. незгода	Остале околности	Укупно	Физич оруж. напад	Саобраћ незгода	Остале околности	Укупно	Укупно
	Бр(%)	Бр (%)	Бр(%)	Бр(%)	Бр(%)	Бр(%)	Бр(%)	Бр(%)	Бр (%)	Бр (%)
Полицијски посл.***	36 (41,9)	13 (39,1)	6(7,0)	19(22,1)	74 (86,0)	1(1,2)	5(5,8)	6(7,0)	12 (14,0)	86 (100,0)
Остали послови	- (-)	- (-)	- (-)	1(16,7)	1 (16,7)	-(-)	-(-)	5(83,3)	5 (83,3)	6 (100,0)
УКУПНО	36 (39,1)	13 (14,1)	6(6,5)	20(21,7)	75 (81,5)	1(1,1)	5(5,4)	11(12,0)	17 (18,5)	92 (100,0)

*Повреде на путу од куће до посла или од посла до куће

** Специјално физичко образовање

***Полицијски послови – послови овлашћених службених лица

ПОВРЕДЕ НА РАДУ РАДНИКА МУП-а РС У 2012. ГОДИНИ ПО ВРСТИ ПОСЛОВА И ВРСТИ АКТИВНОСТИ ПРИ НАСТАНКУ ПОВРЕДА

Табела бр. 3а

ПОВРЕДЕ НА РАДУ	РАДНИЦИ НА ПОЛИЦИЈСКИМ ПОСЛОВИМА*			ОСТАЛИ РАДНИЦИ			УКУПНО		
	На раду	Ван рада**	Укупно	На раду	Ван рада**	Укупно	На раду	Ван рада**	Укупно
	Бр (%)	Бр (%)	Бр(%)	Бр (%)	Бр(%)	Бр(%)	Бр(%)	Бр(%)	Бр(%)
*** На СФО	36 (48,6)	-	36 (41,9)	-	-	-	36(48,0)	-	36(39,1)
Физич/ оружнапад	13 (17,6)	1 (8,3)	14 (16,3)	-	-	-	13(17,3)	1(5,9)	14(15,2)
Саобраћ. незгода	6 (8,1)	5 (4,7)	11 (12,8)	-	-	-	6(8,0)	5(29,4)	11(12,0)
Остале околности	19 (25,7)	6 (50,0)	25 (29,0)	1 (100,0)	5(100,0)	6(100,0)	20(26,7)	11(64,7)	31(33,7)
Укупно	74 (100,0)	12 (100,0)	86 (100,0)	1 (100,0)	5(100,0)	6(100,0)	75(100,0)	17(100,0)	92(100,0)

* Полицијски послови – послови овлашћених службених лица

**Повреде на путу од куће до посла или од посла до куће

***Специјално физичко образовање

Повреде верификоване као повреде на раду су се већином и дешавале на самом радном мјесту (75 или 81,5%), и то скоро све код радника на полицијским пословима, осим једне повреде код радника на осталим пословима. Повреде на раду задобијене у околностима приликом доласка од стана до посла или повратка од посла до стана анализирали смо као повреде ван радног мјеста, а евидентиране су код 14,0% полицијских службеника и 83,3% осталих радника. (табела бр. 3).

Анализом повреда задобијених на радном мјесту групе радника на полицијским пословима уочава се да је, од укупног броја ових повреда, чак скоро свака друга (њих 36 или 48,6%) задобијена на обавезном физичком тренингу СФО. Будући да су истом изложени само радници на полицијским пословима а имајући у виду чињеницу да се специјално физичко образовање по начину организовања, условима и контроли обављања значајно разликује по појединачним организационим јединицама МУП-а, дискутабилан је и начин евидентирања ових повреда, у смислу да ли су оне задобијене у складу са дефиницијама у законодавству које се односе на повреде на раду. Подаци о повредама које су се десиле у 2012. години на радном мјесту, а задобијене су физичким или оружаним нападом (у 17,6% случајева) и саобраћајним незгодама (у 8,1% случајева) и нађене у групи радника на полицијским пословима, указују на то колико су ови радници изложени ризику од повређивања. У прилог овоме казује и чињеница да у групи радника на осталим пословима није уопште било повреда узрокованих нападом од стране других лица или повреда задобијених у саобраћајном удесу. (табела бр. 3а).

ПОВРЕДЕ НА РАДУ РАДНИКА МУП-А РС У 2012. ГОДИНИ ПО НАЧИНУ НАСТАНКА ПОВРЕДЕ

Табела бр.4

Начин настанка повреде	ПОВРЕДЕ НА РАДУ								
	РАДНИЦИ НА ПОЛИЦИЈСКИМ ПОСЛОВИМА*			ОСТАЛИ РАДНИЦИ			УКУПНО		
	На раду	Ван рада**	Укупно	На раду	Ван рада**	Укупно	На раду	Ван рада**	Укупно
	Бр (%)	Бр (%)	Бр(%)	Бр (%)	Бр(%)	Бр(%)	Бр(%)	Бр(%)	Бр(%)
Пад лица	23 (31,1)	4 (33,3)	27(31,4)	1(100,0)	4(80,0)	5(83,3)	24 (32,0)	8(47,1)	32(34,8)
Ходање по..., удар о..., удар са...	33 (44,6)	6 (5,0)	39(45,3)	- (-)	- (-)	- (-)	33 (44,0)	6(35,3)	39(42,4)
Прегјер, напрезање, погрешни покрети	17 (23,0)	2 (16,7)	19(22,1)	- (-)	1(20,0)	1(16,7)	17 (22,7)	3(17,6)	20(21,7)
Излагање нечему, додир са нечим	1 (1,4)	- (-)	1(1,2)	- (-)	- (-)	- (-)	1(13,3)	- (-)	1(1,1)
Остало	- (-)	- (-)	- (-)	- (-)	- (-)	- (-)	- (-)	- (-)	- (-)
Укупно	74 (100,0)	12 (100,0)	86 (100,0)	1 (100,0)	5 (100,0)	6 (100,0)	75 (100,0)	17 (100,0)	92 (100,0)

* Полицијски послови – послови овлашћених службених лица

**Повреде на путу од куће до посла или од посла до куће

Анализа повреда на раду радника муп-а рс у 2012. години и у компарацији...

Најчешћи начин настанка повреда је „ходање по..., удар о..., удар са...“ (у 42,4% случајева), а потом пад лица (34,8% случајева) и претјерано напрезање или погрешни покрети (у 21,7% случајева). (табела бр. 4).

ПОВРЕДЕ НА РАДУ РАДНИКА МУП-а РС У 2012. ГОДИНИ ПО ОСНОВУ ВРСТЕ ПОВРЕДА

Табела бр.5

ПОВРЕДЕ НА РАДУ	ВРСТА ПОВРЕДЕ						УКУПАН БРОЈ ПОВРЕДА
	Фрактура	Контузија	Дисторзија	Руптура тетива и мишића	Отворене ране	Остало	
број	19	29	37	8	5	2	100
%	19,0	29,0	37,0	8,0	5,0	2,0	100,0

По основу врсте повреда најчешће су дисторзије (37,0%), а потом контузије (29,0%) и фрактуре (19,0%). Руптуре тетива и мишића су евидентне ране код 8,0%, а отворене ране код 5,0% повреда. Значајно учешће тежих повреда указује на висок професионални ризик. (табела бр. 5)

ПОВРЕДЕ НА РАДУ РАДНИКА МУП-а РС У 2012. ПО ЛОКАЛИЗАЦИЈИ ПОВРЕДА

Табела бр.6

ПОВРЕДЕ НА РАДУ	ЛОКАЛИЗАЦИЈА ПОВРЕДЕ					УКУПАН БРОЈ ПОВРЕДА
	Глава и врат	Грудни кош	Кичмени стуб	Доњи екстремитети	Горњи екстремитети	
број	14	3	1	53	26	97
%	14,4	3,1	1,0	54,6	26,8	100,0

Најчешће су повређивани доњи (54,6%) и горњи екстремитети (26,8%), па глава и врат (14,4%). (табела бр. 6).

ПОВРЕДЕ НА РАДУ РАДНИКА МУП-а РС У 2012.ГОДИНИ ПО ГОДИНАМА СТАРОСТИ

Табела бр.7

ПОВРЕДЕ НА РАДУ	ГОДИНЕ СТАРОСТИ				УКУПНО
	20-29	30-39	40-49	> 50	
број	10	42	33	7	92
%	10,9	45,6	35,9	7,6	100,0

Највише повријеђених (45,6%) је било у доби од 30 до 39 година, потом у групи од 40 до 49 година (35,9%). У доби од 20 до 29 година је било 10,9% повријеђених, а њих 7,6% је било старије од 50 година (табела бр. 7).

Трнинић Снежана, Безбједност - Полиција - Грађани, година IX, број 3-4/13

УКУПАН БРОЈ ПОВРИЈЕЂЕНИХ У ПОЈЕДИНАЧНИМ НЕСРЕЋАМА НА РАДУ РАДНИКА МУП-а РС У 2012. ГОДИНИ

Табела бр.8

ПОВРЕДЕ НА РАДУ	БРОЈ ПОВРИЈЕЂЕНИХ ОСОБА			УКУПАН БРОЈ ПОВРЕДА
	1	2	3 и више	
Број	83	3	6	92
%	90,2	3,3	6,5	100,0

У несрећама на раду радника МУП-а већином је повређивана само једна особа (у 90,2% случајева) (табела бр. 8).

ПОВРЕДЕ НА РАДУ РАДНИКА МУП-А ПО ВРЕМЕНУ ДОГАЂАЊА

Табела бр.9

ПОВРЕДЕ НА РАДУ	ПО МЈЕСЕЦИМА												УКУПНО
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
број	10	6	9	4	6	9	15	6	6	6	8	7	92
%	10,9	6,5	9,8	4,3	6,5	9,8	16,3	6,5	6,5	6,5	8,7	7,6	100,0

Табела бр.9а

ПОВРЕДЕ НА РАДУ	ПО ДАНИМА У СЕДМИЦИ							УКУПНО
	ПОНЕ-ДЈЕЉАК	УТО-РАК	СРИ-ЈЕДА	ЧЕТ-ВРТАК	ПЕТАК	СУ-БОТА	НЕ-ДЈЕЉА	
број	13	23	8	15	16	8	9	92
%	14,1	25,0	8,7	16,3	17,4	8,7	9,8	100,0

Табела бр.9б

ПОВРЕДЕ НА РАДУ	САТИ У ТОКУ ДАНА															
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
број	1	-	1	-	1	3	6	7	5	4	6	4	8	5	2	5
%	1,1	-	1,1	-	1,1	3,3	6,5	7,6	5,4	4,3	6,5	4,3	8,7	5,4	2,2	5,4

ПОВРЕДЕ НА РАДУ	САТИ У ТОКУ ДАНА									УКУПНО
	17	18	19	20	21	22	23	24		
број	4	7	9	3	3	5	3	-	92	
%	4,3	7,6	9,8	3,3	3,3	5,4	3,3	-	100,0	

Табела бр.9ц

ПОВРЕДЕ НА РАДУ	САТИ НАКОН ПОЧЕТКА РАДА															УКУПНО
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	14	Непозн.	
број	13	10	8	6	11	2	3	4	19	1	1	-	10	1	3	92
%	14,1	10,9	8,7	6,5	12,0	2,2	3,3	4,3	20,7	1,1	1,1	-	10,9	1,1	3,3	100,0

Из табела бр. 9, 9а, 9б и 9ц видимо децидиране податке о времену догађања повреда на раду.

Анализа повреда на раду радника муп-а рс у 2012. години и у компарацији...

По мјесецима, најчесталије повреде на раду су се дешавале у јулу (16,3%), а потом у јануару (10,9%) и јуну(9,8%). Најмање повреда је било у априлу (4,3%). У току седмице највише повреда на раду је било уторком (25,0%), а потом петком (17,4%). Скоро свака пета повреда је задобијена викендом (18,5%), од чега је суботом регистровано 8,7% повреда на раду, а недјељом 9,8%. У току дана повреде на раду су се најчешће дешавале у 19 h (9,8%), а потом у 13 h (8,7%) и 8 h (7,6%).

Повреде су се најчешће дешавале 8 часова након почетка рада (у 20,7% случајева). Уочено је да је приликом доласка на посао тј. прије почетка рада задобијена свака седма повреда (14,1%), а да у 3,3% случајева нема података када је по основу времена проведеног на раду дошло до повреде радника.

ПОВРЕДЕ НА РАДУ РАДНИКА МУП-а а РС У 2012. ГОДИНИ ПРЕМА ВРСТИ СЛУЖБЕ КОЈА ПОПУЊАВА ПРИЈАВЕ О НЕСРЕЋИ НА ПОСЛУ

Табела бр.10

ПОВРЕДЕ НА РАДУ	ВРСТА ЗДРАВСТВЕНЕ СЛУЖБЕ			УКУПНО
	Породични љекар	Спец. медицине рада	Остали специјалисти	
Број	81	1	10	92
%	88,0	1,1	10,9	100,0

Пријаве несрећа на раду попуњавали су углавном породични доктори (88,0%). Специјалиста медицине рада је само у једном случају попунио образац извјештаја о повреди на раду, док су у 10,9% случајева то учинили лекари других специјалности (педијатри, гинеколози и др). (табела бр. 10).

ПОВРЕДЕ НА РАДУ РАДНИКА МУП-а РС У 2012. ГОДИНИ ПРЕМА ВРЕМЕНУ ПРИЈАВЉИВАЊА

Табела бр.11

ПОВРЕДЕ НА РАДУ	ВРИЈЕМЕ ПОПУЊАВАЊА ПРИЈАВЕ НА РАДУ НАКОН ПОВРЕДЕ					УКУПНО
	До 10 дана	11–20 дана	21–30 дана	>30 дана	Нема датума попуне	
број	62	13	6	6	5	92
%	67,4	14,1	6,5	6,5	5,4	100,0

Највећи број извјештаја о повреди на раду је попуњаван у првих десет дана након повреде (67,4%), а потом у периоду од 11 до 20 дана (14,1%). За 5,4% случајева повреда на раду нема података о датуму попуње обрасца (табела бр. 11).

ПОВРЕДЕ НА РАДУ РАДНИКА МУП-а РС У 2012. ГОДИНИ ПРЕМА ПРИЈАВАМА О НЕСРЕЋИ НА ПОСЛУ И ЕВИДЕНТИРАЊУ БОЛОВАЊА

Табела бр.12

ПОВРЕДЕ НА РАДУ	Попуњен извјештај повреде на раду и боловање евидентирано као повреда на раду	Попуњен извјештај повреде на раду, али боловање евидентирано као повреда ван рада	Попуњен извјештај повреде на раду, али није евидентирано боловање	УКУПНО
Број	35	45	12	92
%	38,0	48,9	13,0	100,0

Поређењем извјештаја о повредама на раду са подацима о боловањима радника из персоналних листинга боловања радника, нађено да код највећег броја радника (њих 45 или 48,9%) боловање није било евидентирано као повреда на раду већ као повреда ван рада, иако су имали попуњене извјештаје о повреди на раду. То значи да надлежне службе Министарства, које достављају мјесечне извјештаје о боловању радника у архиву Јединице нису, у складу са издатим дознакама, доставили тачне податке о основу кориштења боловања, те приликом анализе узрока морбидитета и узрока боловања радника не можемо добити објективне податке. Код 13,0% случајева попуњених извјештаја о повреди на раду боловање уопште није ни било евидентирано. (табела бр. 12).

Не само да постоји несклад између попуњавања извјештаја о повреди на раду и евиденције о боловању радника, него су констатовани случајеви у којима постоје основане сумње да се ради о злоупотреби попуњавања извјештаја о повреди на раду (попуњен образац по основу тешке повреде на раду, фрактура кости или руптура лигамената, а да уопште радник није био на боловању; попуњавани извјештаји и боловање отворено по основу повреде на раду тек након десетак дана или чак 2 мјесеца од наводне повреде; повреде исте локализације и тежине код 2 радника исте полицијске станице само са разликом 10 минута у времену догађања; повреда рамена регистрована на спортском турниру као повреда на раду, а радник је већ десет дана био на боловању управо због тегоба код истог рамена и сл.).

У табели број 13 дат је упоредни приказ анализа повреда на раду радника МУП-а РС у 2004. и 2012. години.

УПОРЕДНИ ПРИКАЗ АНАЛИЗА ПОВРЕДА НА РАДУ РАДНИКА МУП-а РС У 2004. И 2012. ГОДИНИ

Табела бр.13 УПОРЕДНИ ПРИКАЗ НЕКИХ ПАРАМЕТАРА ПОВРЕДА НА РАДУ

Повреде на раду	Просјечна старост повријеђених	Просјечна стопа инциденције повреда	Однос просјеч. стопе инциденције повреда пол. служб. и осталих	Учешће повреда пол. служб. задобијених на радном мјесту у односу на број полиц. служб.
2004.	34,20 ± 8,59 год.	1,0%	1,1% : 0,5%	87,3%
2012.	38,50 ± 7,81 год.	1,4%	1,6% : 0,4%	92,4%

Анализа повреда на раду радника муп-а рс у 2012. години и у компарацији...

ПОВРЕДЕ НА РАДУ ПО НАЧИНУ НАСТАНКА ПОВРЕДЕ

Повреде на раду	Пад лица	Ходање по..., удар о..., удар са...	Претјер. напрезање, погрешни покрети	Излагање нечему, додир са нечим	Остало	Укупно
2004.	40,5	35,4	17,7	1,3	5,0	100,0
2012.	34,8	42,4	21,7	1,1	-	100,0

ПОВРЕДЕ НА РАДУ ПО ОСНОВУ ВРСТЕ ПОВРЕДА

Повреде на раду	Фрактура	Контузија	Дисторзија	Руптура тетива и мишића	Отворене ране	Остало
2004.	21,5	36,7	20,3	7,6	12,7	1,3
2012.	19,0	29,0	37,0	8,0	5,0	2,0

ПОВРЕДЕ НА РАДУ ПО НАЧИНУ ПОВРЕЂИВАЊА

Повреде на раду	На СФО	Физич/ оружани напад	Саобраћ. незгода	Остале околности	Укупно
2004.	37,3	16,4	11,9	34,3	100,0
2012.	48,0	17,3	8,0	26,7	100,0

ПОВРЕДЕ НА РАДУ ПО ОСНОВУ ЛОКАЛИЗАЦИЈЕ ПОВРЕДА

Повреде на раду	Глава и врат	Грудни кош	Кичмени стуб	Доњи екстремитети	Горњи екстремитети
2004.	17,7	2,5	1,3	40,5	38,0
2012.	14,4	3,1	1,0	54,6	26,8

ПОВРЕДЕ НА РАДУ ПО ГОДИНАМА СТАРОСТИ

Повреде на раду	20–29	30–39	40–49	> 50
2004.	34,2	39,2	21,5	5,1
2012.	10,9	45,6	35,9	7,6

ПОВРЕДЕ НА РАДУ ПРЕМА ВРСТИ СЛУЖБЕ КОЈА ПОПУЊАВА ПРИЈАВЕ О НЕСРЕЂИ НА ПОСЛУ

Повреде на раду	Попуњавање од доктора			Укупно
	Опште медицине	Специјалиста медицине рада	Други специјалисти	
2004.	43,0	39,3	17,7	100,0
2012.	88,0	1,1	10,9	100,0

ПОВРЕДЕ НА РАДУ ПРЕМА ВРЕМЕНУ ПОПУЊАВАЊА ИЗВЈЕШТАЈА

Повреде на раду	Вријеме попуњавања обрасца о повреди на раду након повреде					Укупно
	до 10 дана	11–20 дана	21–30 дана	>30 дана	нема датума попуње	
2004.	36,7	19,0	19,0	16,5	8,9	100,0
2012.	67,4	14,1	6,5	6,5	5,4	100,0

ПОВРЕДЕ НА РАДУ ПРЕМА ПРИЈАВАМА О НЕСРЕЂИ НА ПОСЛУ И ЕВИДЕНТИРАЊУ БОЛОВАЊА

Повреде на раду	Попуњен извјештај о повреди на раду и боловање евидентирано као повреда на раду	Попуњен извјештај о повреди на раду, али боловање евидентирано као повреда ван рада	Попуњен извјештај о повреди на раду, али није евидентирано боловање	Укупно
2004.	36,7	34,2	29,1	100,0
2012.	38,0	48,9	13,0	100,0

Поређењем резултата у 2012. години са резултатима из 2004. године констатује се већа просјечна старост повријеђених радника МУП-а ($38,50 \pm 7,81$ година : $34,20 \pm 8,59$ година); повећан број повреда на раду (стопа инциденције повреда на раду 1,4 : 1,0), особито полицијских службеника (инциденција повреда на раду код групе полицијских службеника четвороструко већа од групе осталих радника у 2012. години, за разлику од 2004. године, када је била двоструко већа); веће учешће повреда полицијских службеника у укупном броју повреда на раду (92,4 : 87,3%), веће учешће повреда на раду полицијских службеника задобијених на СФО (48,6 : 31,6%) и нападом од стране другог лица (17,6 : 13,9%). У односу на 2004. годину смањено је учешће повреда полицијских службеника у саобраћајним незгодама (8,1 : 10,1%). У 2012. години повреде на раду су биле теже, најчешће дисторзије, за разлику од контузија у 2004. године. У 2012. години у 13,0% случајева уопште није било евидентирано боловање, док је у 2004. години исто било нађено код 29,1% случајева.

Имајући у виду обим и тежину повреда задобијених на раду у 2012. години у односу на 2004. годину, констатује се повећање професионалног трауматизма полицијских службеника, али и мањи број уочених неправилности у евиденцији повреда на раду и боловања радника.

ЗАКЉУЧЦИ

У Јединицу за здравствену превентиву радника укупно су била достављена 92 попуњена обрасца извјештаја о повреди на раду радника Министарства у 2012. години, од чега 85 (или 92,4%) код радника на полицијским пословима а 7 (или 7,6%) код радника на осталим пословима. Анализом је констатовано да је просјечна стопа инциденције повреда на раду била ниска (1,4%), али да је четвороструко већа код радника који раде на полицијским пословима (1,6% : 0,4%). Учешће повреда на раду радника на полицијским пословима у укупном броју повреда на раду значајно је веће од учешћа ових радника у укупном броју запослених у МУП-у (92,4% : 76,5%). Повреде су се већином дешавале на самом радном мјесту (75 или 81,5%), и то скоро све код радника на полицијским пословима, осим једне повреде код радника на осталим пословима. Повреде на раду задобијене у околностима приликом доласка од стана до посла или повратка од посла до стана анализирали смо као повреде ван радног мјеста, а евидентирани су код 14,0% полицијских службеника и 83,3% осталих радника. Анализом повреда радника на полицијским пословима задобијених на радном мјесту, нађено је да је чак скоро свака друга (њих 36 или 48,6%) задобијена на обавезном физичком тренингу СФО, физичким или оружаним нападом задобијено је 17,6%, а у саобраћајним незгодама 8,1% повреда. Подаци

Анализа повреда на раду радника муп-а рс у 2012. години и у компарацији...

указују на висок професионални ризик радника на полицијским пословима, за разлику од радника на осталим пословима, код којих уопште нису биле евидентиране ове врсте повреда.

Ходање по..., удар о..., удар са... (42,4%) је био најчешћи начин настанка повреде, а потом пад лица (34,8%) и претерано напрезање или погрешни покрети (21,7%). Најчешће су повређивани доњи (54,6%) и горњи (26,8%) екстремитети, па глава и врат (14,4%). По основу природе повреда најчешће су дисторзије (37,0%), потом контузије (29,0%) и фрактуре (19,0%). Најчешће су се повреде дешавале у јулу (16,3%), уторком (25,0%), у 19 h (9,8%) и 8 сати након почетка рада (20,7%). Већином је повређивана само једна особа (90,2%), а скоро сваки други повријеђени (45,6%) је био у доби од 30 до 39 година.

Извјештаји о повредама на раду попуњавани су најчешће у периоду до десет дана након повреде (67,4%), и преваходно од стране породичних доктора (88,0%). Уочена је несагласност између података о броју радника одсутних с посла због повреда на раду и броја попуњених извјештаја о повредама на раду. Од укупног броја попуњених извјештаја о повредама на раду, у 13,0% случајева уопште није било евидентирано боловање, а у 48,9% случајева боловање је вођено као повреда ван рада. Не само да постоји несклад између попуњавања извјештаја о повреди на раду и евиденције о боловању радника, што указује на недовољну едукованост за евидентирање ових повреда, већ су констатовани и случајеви у којима постоје основане сумње да се ради о злоупотреби попуњавања извјештаја о повреди на раду.

Подаци указују на то да су повреде учесталије и теже код радника на полицијским пословима, на чијим радним мјестима постоји и већина ризика, као и да је потребно предузети мјере за рјешавање уочених проблема у верификовању, праћењу и превенцији професионалног трауматизма.

Поређењем резултата у 2012. години са резултатима из 2004. године констатује се већа просјечна старост повријеђених радника МУП-а ($38,50 \pm 7,81$ година : $34,20 \pm 8,59$ година); повећан број повреда на раду (стопа инциденције повреда на раду 1,4 : 1,0), особито полицијских службеника (инциденција повреда на раду код групе полицијских службеника четвороструко већа од групе осталих радника у 2012. години, за разлику од 2004. године, када је била двоструко већа); веће учешће повреда полицијских службеника у укупном броју повреда на раду (92,4 : 87,3%), веће учешће повреда на раду полицијских службеника задобијених на СФО (48,6 : 31,6%) и нападом од стране другог лица (17,6 : 13,9%). У односу на 2004. годину смањено је учешће повреда полицијских службеника у саобраћајним незгодама (8,1 : 10,1%). У 2012. години повреде су биле теже, најчешће дисторзије, за разлику од контузија у 2004. години. У 2012. години у 13,0%

случајева уопште није било евидентирано боловање, док је у 2004. години исто било нађено код 29,1% случајева.

С обзиром на обим и тежину повреда задобијених на раду у 2012. години у односу на 2004. годину, констатује се повећање професионалног трауматизма полицијских службеника, али и мањи број уочених неправилности у евиденцији повреда на раду и боловања радника.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Закон о унутрашњим пословима. Сл. гласник Републике Српске бр. 4/12.
2. Закон о заштити на раду. Сл. гласник Републике Српске бр. 01/08.
3. Закон о пензијском и инвалидском осигурању. Сл. гласник Републике Српске бр.106/05.
4. Трнинић-Ђаковић, С.; Којовић, Ј. Повреде на раду и фактори ризика. У: Свет рада. Часопис за питања безбедности и заштите здравља на раду, медицине рада и заштите животне средине за Југоисточну Европу. Београд, 3/2004 : 422–423.
5. Трнинић-Ђаковић С.; Којовић, Ј. Морбидитетни апсентизам, хронични стрес и хроничне масовне болести радника МУП-а РС. У: Безбедност-Полиција-Грађани. Часопис Министарства унутрашњих послова Републике Српске. Бања Лука, 2705 : 362–375.
6. Ђорђевић, В. Биостатистика у медицини рада. У: Видаковић, А. Уредник Медицина рада I. Београд: КЦС Институт за медицину рада и радиолошку заштиту „ Др Драгомир Карајовић“, 1996 : 508–525.
7. Правилник о садржају и начину издавања обрасца извјештаја о повреди на раду, професионалном обољењу и обољењу у вези са радом. Сл. гласник Републике Српске бр. 66/08.

ANALYSIS OF RS MOI EMPLOYEES' OCCUPATIONAL INJURIES IN 2012 COMPARED TO 2004

Prim. Dr. Snezana Trninic-Djakovic

Unit for Health Prevention of the RS MOI Employees, Banja Luka, RS

Abstract: Professional traumatization, especially in work positions carrying increased risk, has significant involvement in morbidity absenteeism and disability of workers. The purpose of the paper is to use analysis of injuries in order to consider risk factor for injuries and their influence to health condition

of the worker, as well as to see if the records of occupational injuries are kept in accordance with the legal regulations. Occupational injuries of RS MoI employees in 2012 have been analysed based on analysis of 92 reports on occupational injuries and data on employees' sick-leave. Average rate of occupational injuries incidence is low (1,4%), but it is four times higher in employees performing police duties than other employees (1,6% : 0,4%). Also, occupational injuries of employees performing police duties in the total number of these injuries is significantly higher than their involvement in the total number of MoI employees (92,4% : 7 6,5%). Most often occupational injuries happened in July (16,3%), on Tuesday (25,0%), at 7 p.m. (9,8%) and 8 hours after the work start (20,7%). In most cases only one person was injured (90,2%), and almost every second injured person (46,5%) was between 30 and 39 years old. Injuries identified as occupational injuries mostly happened in the work place (75 injuries or 81,5%), almost all of them were injuries of employees performing police duties, except for one injury of employee performing other activities. Analysis of occupational injuries of employees performing police duties that happened in the work place indicated that almost every second (36 injuries or 48,6%) happened during mandatory physical training (Special Physical Education or SPE), 17,6% happened during physical or armed assault and 8,1% in traffic accidents. Data point out to high professional risk of the employees performing police duties as opposed to employees performing other duties where there are no records on such injuries. Walking on..., struck against..., struck by... (42,4%) is the most common cause of injury, followed by fall (34,8%) and overexertion or wrong motions (21,7%). Part of the body that were most often injured were lower (54,6%) and upper (26,8%) limbs, followed by head and neck (14,4%). Based on nature of the injuries, the most common one is distortion (37,0%), followed by concussions (29,0%) and fractures (19,0%). Reports on occupational injuries were most often completed within ten days after the injury (67,4%) and mainly by the family doctor (88,0%). We have identified inconsistency between the data regarding the number of employees who were not present at work due to occupational injuries and the number of submitted reports on occupational injuries. Out of the total number of submitted reports on occupational injuries, in 13% of cases not even sick-leave was recorded, and in 48,9% of cases sick-leave was recorded as injury outside work. Not only there is discrepancy between completion of reports on occupational injuries and sick-leave records (which points out to insufficient knowledge for recording such injuries), but there are cases in which there are grounds for suspicion on abuse of submission of occupational injuries reports. It is necessary to undertake measures in order to solve the problems that were identified in verification, monitoring and prevention of professional traumatization. Comparing the results in 2012 with the ones in 2004, we have confirmed the following: the average age of injured employees of RS

MoI is higher ($38,50 \pm 7,81$ years : $34,20 \pm 8,59$ years); increased number of occupational injuries (occupational injuries incidence rate 1,4 : 1,0) especially in police officers (occupational injuries incidence for a group of police officers is four times higher than for other employees in 2012, as opposed to 2004 when it was twice higher); higher involvement of occupational injuries of police officers in the total number of occupational injuries (92,4 : 87,3%), higher involvement of occupational injuries of police officers that happened during SPE (48,6 : 31,6%) and by assault of another person (17,6 : 13,9%). Compared to 2004, there has been a decrease in the involvement of injuries of police officers in traffic accidents (8,1 : 10,1%). The injuries were more severe in 2012, mostly distortions as opposed to concussions in 2004. Sick-leave was not recorded in 2012 in 13% of cases, whereas in 2004 this number was 29,1%. Having in mind the scope and the severity of occupational injuries that happened in 2012 compared to 2004, we have identified an increase of professional traumatization of police officers, but a decrease in the number of deficiencies in keeping records on occupational injuries and sick-leave.

Key words: risk factors of police duties, occupational injuries records